



Inspireren

Ondersteunen

Uitdagen

# Studiedag Project Talent - Katie Jacobs

Dinsdag 4 februari 2025

[katie.jacobs@sg-kbs.be](mailto:katie.jacobs@sg-kbs.be)

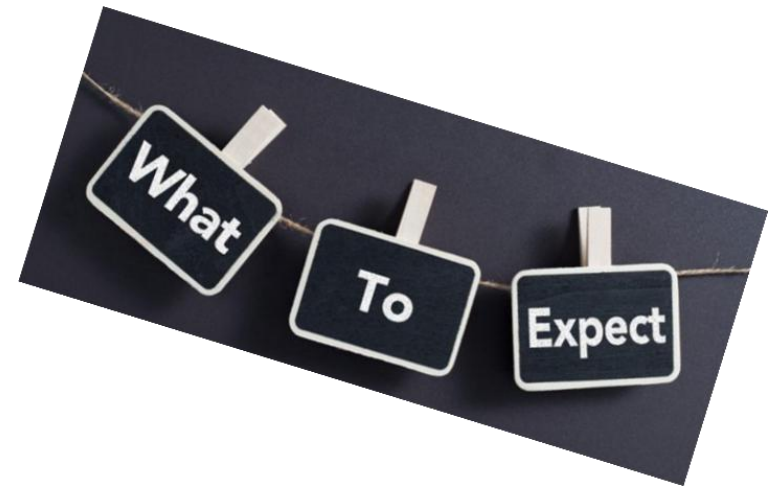


# Versnellen in de basisschool

Geen welles/nietes-verhaal maar een gefundeerde, individuele beslissing!

# Agenda

- Wat is versnellen?
- Soorten versnellingen
- Hardnekkige vooroordelen
- Wetenschappelijk onderzoek
- Criteria om te overwegen
- Argumenten om wel of niet te versnellen
- In de praktijk
- Valkuilen
- Tools
- Zorgcontinuüm
- Enkele voorbeelden
- Wettelijk kader
- Kinderen en jongeren aan het woord



# Wat is versnellen?



Versnellen is sneller dan voorzien het leerplan doorlopen.

# Soorten versnellingen



- Versneld door een leerstofonderdeel
  - Versneld automatiseren van wiskunde in L1 en L2
  - Versneld leren schrijven
- Vakversnelling
  - Eén of meerdere vakken volgen aan een hoger tempo of in een hoger leerjaar
- Jaarversnelling
  - Een jaar overslaan, springen
  - Twee leerjaren in één schooljaar
- Vervroegde doorstroming

# Mythes doorbroken

- Emotioneel niet rijp
- Sociaal geen aansluiting
- Te klein
- Niet matuur / zelfstandig genoeg
- Kind gaat zich slimmer / beter voelen dan anderen
- Ouders die pushen
- Kind wil dit zelf niet
- Laat kind kind zijn
- Gun hem/haar nog een jaar spelen
- Kind moet leren omgaan met leeftijdsgenoten





# Oorzaken vooroordelen

- Immatuur overkomen wanneer verveeld, gestresseerd, gefrustreerd, ...
- Valt vaak weg na een versnelling omwille van het contact met ontwikkelingsgelijken / oudere kinderen
- Hebben jouw vrienden dezelfde leeftijd als jezelf?
  - Je maakt vrienden op basis van gelijke interesses, ervaringen, ...
- Kijk eens naar dubbelaars
  - Hun sociale ontwikkeling gaat ook vaak samen met hun cognitieve ontwikkeling



# Vooroordelen rond versnellen weerlegd

<https://vimeo.com/327887546> (5')





# Conclusies wetenschappelijk onderzoek

Reeds uitvoerig wetenschappelijk onderzocht!

- Geen negatieve gevolgen op  sociaal-emotioneel vlak
- Wel grote positieve gevolgen op  academisch vlak
- Hoe vroeger je versnelt, hoe sterker de effecten
- Extreme of meerdere versnellingen worden als positief beoordeeld
- Versnellen is de meest positieve interventie voor CSF-kinderen



# Criteria om te overwegen

- Geen algemene regel, maar wel ‘wat heeft dit kind op dit moment nodig?’
- Idealiter na een verrijkingstraject, vaak als eerste redmiddel
- Criteria onder te verdelen in:
  - Het kind zelf
  - De ouders
  - De school

# Criteria het kind zelf (deel 1/2)

- Heeft het de nodige capaciteiten om te versnellen?
  - Didactische voorsprong nagaan
    - Meer dan 6 maanden voorsprong = moeilijk om in de klas op te vangen
    - Indien geen grote voorsprong, maar wel hoger leertempo -> ook versnelling overwegen
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
  - Is er een ernstig probleem? gedrag, psychosomatische klachten, regressie,...
- Verkeerd zelfbeeld
  - Omdat veel vaak vanzelf gaat -> 'Ik moet geen moeite doen'
  - Meer moeite na een versnelling -> zelfbeeld wordt wat neutraler

# Criteria het kind zelf (deel 2/2)

- Hoe goed zijn werk- en leerstrategieën ontwikkeld?
  - Nog onvoldoende? grote leerkans net na de versnelling
- Leer- of persoonlijkheidsstoornis?
  - Noden erg goed in kaart brengen
- Visie van het kind zelf
  - Angsten, ongerustheden -> oorzaak? -> vooraf bespreken
  - Kind beslist niet zelf -> wel goed luisteren naar wat het kind aangeeft

# Criteria: de ouders



- Nood aan een positieve houding
  - Geen succes anders
- Nood aan goede voorbereidende gesprekken
  - Betrekken in elke fase van het proces
  - Kaderen van bezorgdheden
  - Wegnemen van angsten en twijfels
- Opgepast dat ouders hun twijfel niet doorgeven aan hun kind!

# Criteria: de school



- Belang van de ontvangende leerkracht:
  - Moet er positief tegenover staan
  - Moet ondersteund en begeleid worden
  - Moet het versnelde kind goed kunnen begeleiden
  - Heeft kennis nodig over CSF, versnellen, vaste mindset, ...
- Houd rekening met de biologische leeftijd van het kind
  - Fijne en grove motoriek
  - Kleinere gestalte
  - ...

Hoe meer kennis, hoe meer je openstaat om het kind te ontvangen, hoe groter de kans op succes!



# Argumenten om te overwegen

Opgepast: We formuleren een aantal algemeenheden, maar het blijft belangrijk om elk kind in zijn eigenheid te bekijken!

! Versnellen is een drastische stap !



- Hogere leersnelheid dan gemiddeld
- Leren in groep is beter voor de ontwikkeling dan het volgen van een individueel traject in een lagere klas
- Sterkere focus als leertempo en moeilijkheidsgraad hoger ligt
- Wanneer ze gemakkelijk contact leggen met oudere kinderen
  - Bevraag ouders (speeltuinen, familiefeesten, ...)

# Argumenten om te overwegen



- Bij onvoldoende schoolse voorsprong
  - Minder dan 6 maanden? verrijken, verdiepen in de bestaande klas
- Kind komt bij broer of zus in de klas
  - Kan negatief zijn voor broer/zus op emotionele ontwikkeling
  - Kan wel in parallelklas
- Kind wordt weggehaald uit de klas van broer of zus
  - Goed te bekijken
- Wanneer er weerstand is bij het kind of de ouders na herhaaldelijke gesprekken

# Versnellen in de praktijk (deel 1/2)

- Welke vorm van versnellen?
- Wanneer wil je versnellen?
  - Tip: kies voor de meest natuurlijke overgang
- Hoe begeleiden we de leerkracht?
  - Wat is er nodig?
  - Wie neemt dat op zich?



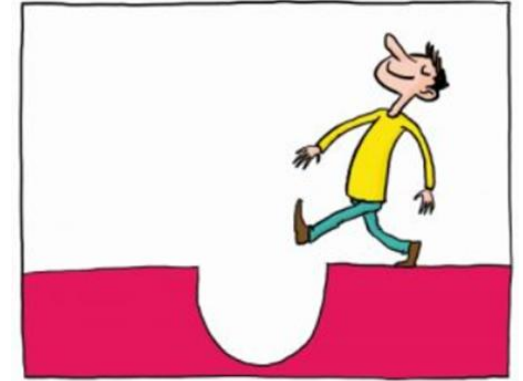
# Versnellen in de praktijk (deel 2/2)

- Communicatie met alle partijen:
  - Kinderen van de oude klas: hoe afscheid? wat met oude vriendjes?
  - Kinderen van de nieuwe klas: hoe ontvangst?
  - Ouders
  - Alle betrokken partijen op school
  - Het kind zelf
- Hoe en wanneer evalueren?
  - Met alle partijen
  - Terugkijken op elk onderdeel van de versnelling (voorbereiding, instap nieuwe klas, begeleiding nadien, ...)



# Valkuilen

- Niet bijspijkeren van leerstof!
  - Wel basisconcepten uitleggen
- Verrijken blijft noodzakelijk
- Reken het kind niet af omwille van de jongere leeftijd
  - Omkleden bij turn- of zwemles? Schrijftempo? Boekentas maken / juiste boeken mee naar juiste les?
- Beslissing ligt niet geheel bij het kind of bij de ouders



# Tools

- Versnellingswenselijkheidslijst
- Versnellingswijzer
- Versnellingsdagboek
- Doortoetsen a.d.h.v. gestandaardiseerde toetsen





# Versnellingswenselijkheidslijst

- Algemene informatie
  - leerling en betrokkenen - initiatiefnemer
- Vaardigheden en prestaties
  - Vaardigheden op school
  - Prestaties op school (LVS – genormeerde toetsen)
  - Psychodiagnostisch onderzoek
  - Intelligentieonderzoek
- Specifieke factoren
  - Broers/zussen – geboortedatum – leerproblemen
- Attitude en ondersteuning
  - Hoe staat leerling zelf – omgeving tegenover idee versnelling
- Samenvatting en planning

<https://www.projecttalent.be/thema/versnellen/documenten>



## 2. Vaardigheden en prestaties

### A. Vaardigheden op school

Schoolse vaardigheden, vergeleken met huidige klasgenoten:

	boven gemiddeld	gemiddeld	beneden gemiddeld
Lezen	2	1	0
Taal	2	1	0
Rekenen	2	1	0
Wereld-oriëntatie	2	1	0

Andere vaardigheden, vergeleken met huidige klasgenoten:

	boven gemiddeld	gemiddeld	beneden gemiddeld
Creatieve vakken	2	1	0
Sport	2	1	0
Leiderschap	2	1	0

Toelichting:

-----  
 -----

8

### C. Psychodiagnostisch onderzoek

Is de leerling onderzocht door een psycholoog / pedagoog?	Nee	6
	Ja	0

Indien nee, ga verder naar D.

Indien ja, vul dan hieronder verder in:

Wanneer vond het onderzoek plaats? -----

Wat was de reden van onderzoek? -----

Een klas overslaan werd	Aangeraden	12
	Afgeraden	0
	Geen uitspraak over gedaan	6

Score item 2C:

(min: 0 - max: 12)

### D. Intelligentie-onderzoek

10

Op een individuele intelligentietest (naam van de test: ----- ) afgenomen in de afgelopen drie jaar, behaalde de leerling de volgende (totaal) IQ-scores:

er is geen IQ-test afgenomen	8
gemiddeld (85-114)	0
boven gemiddeld (115-129)	4
hoog (130-144)	8

# Versnellingswijzer

- Gebaseerd op VWL, maar uitgebreider
  - Minder geschikt voor startende scholen
- Verschillende fasen:
  - Waarnemen
  - Begrijpen
  - Plannen
- Invullen duurt 30 min.
- Eindverslag met advies (en veel meer):
  - Versnellen (met verrijken)
  - Uitsluitend verrijken
  - Twijfel

<https://www.bco-onderwijsadvies.nl/diensten/digitale-versnellingswijzer-leerlingen-wel-niet-een-klas-laten-over slaan>

## VERSNELLEN ZONDER DREMPELS

ONDERWIJSBEHOEFTE VAN EXCELLENTE  
LEERLINGEN IN KAART GEBRACHT

VERSNELLINGSWIJZER



# Versnellingsdagboek

- Opvolgen van het hele proces
  - Van zodra de beslissing genomen wordt
  - Zolang de nood ervaren wordt
- Nauwe en laagdrempelige communicatie
  - Met de leerling
  - Met de ouders
- Snel opvolgen van mogelijke hindernissen
- Oorspronkelijk bedoeld om mythes waarmee ouders geconfronteerd worden in hun omgeving, snel op te vangen en snel te kunnen weerleggen

Datum:.....

Ik voelde me vandaag:



Schrijf kort op waarom jij je zo voelde:

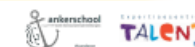
Yellow rectangular box for writing the reason for the emotion.

Vraag van de dag: Wat doe je als iets niet meteen lukt?

Yellow rectangular box for writing the answer to the daily question.

Wat willen je ouders nog vertellen aan de klasleraar?

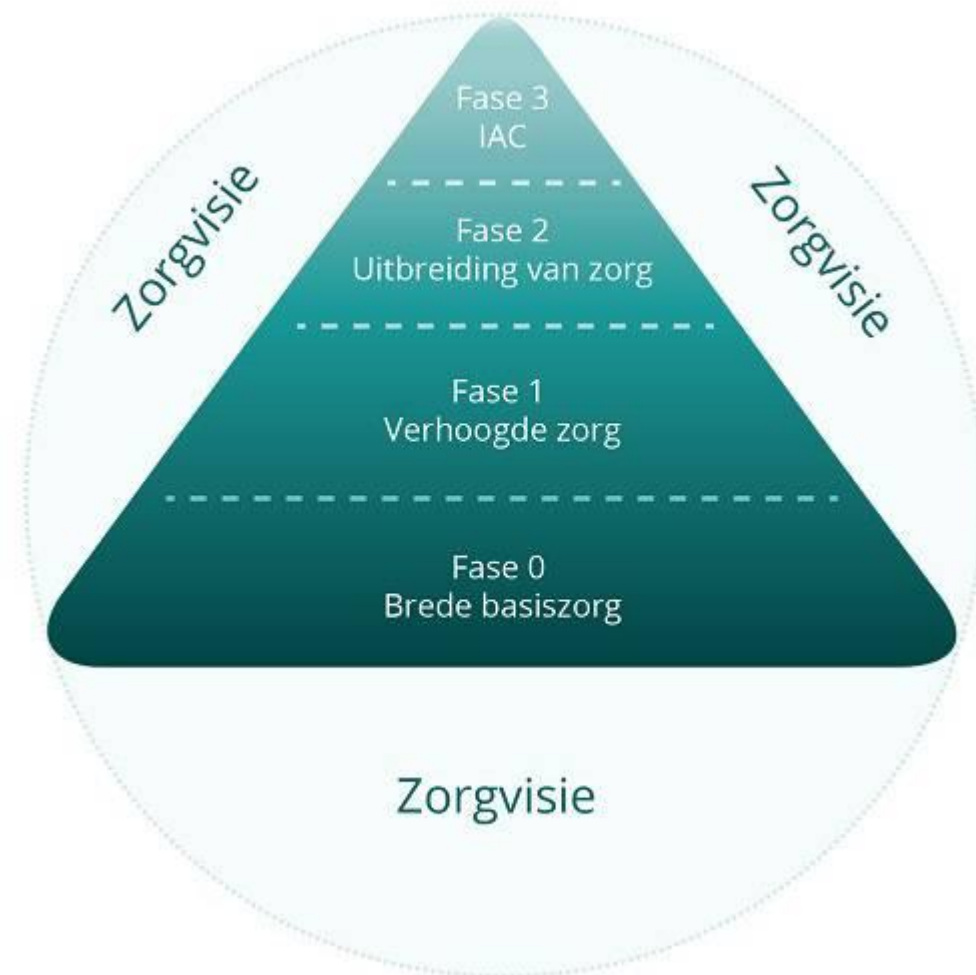
Yellow rectangular box for writing what parents want to tell the teacher.



<https://www.projecttalent.be/documenten/7326-versnellingsdagboek>

# Zorgcontinuüm

- Versnellen: meestal fase 1
  - Gezamenlijke beslissing van klasleerkracht(en) en zorgteam in samenspraak met ouders
- CLB moet GEEN attest meer opmaken bij vervroegde instap in L1



# Een aantal voorbeelden

- Na K3 naar L2
  - Liever niet overslaan van L1
  - Beter van K2 naar L1
  - Te laat ontdekt? L1 en L2 in één jaar?
- Van K3 naar L1 na Kerst
  - Liever niet
  - Is geen natuurlijk overgangsmoment, valt op
- 4 jaar kleuteren is voor sommige kinderen echt te lang
- In de LS of in de KS?
  - Versnellen is minder opvallend in de KS (graadklassen, leefgroepen, ...)
  - Versnellen kan altijd een optie zijn

Volgende vraag helpt vaak goed:

Kan het kind nog 1,5 jaar wachten om naar L1 te gaan?



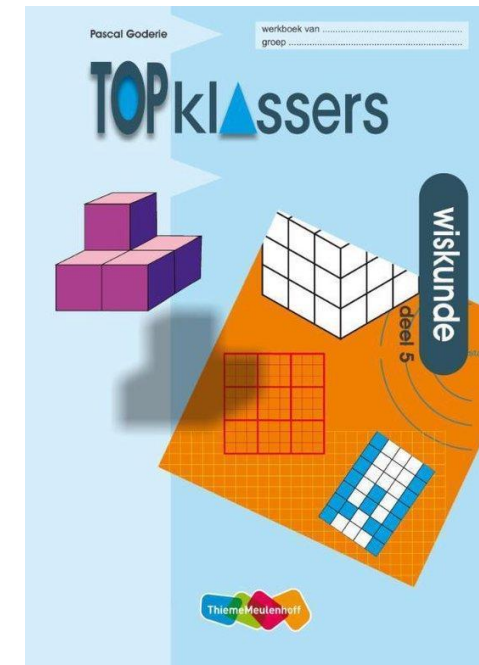
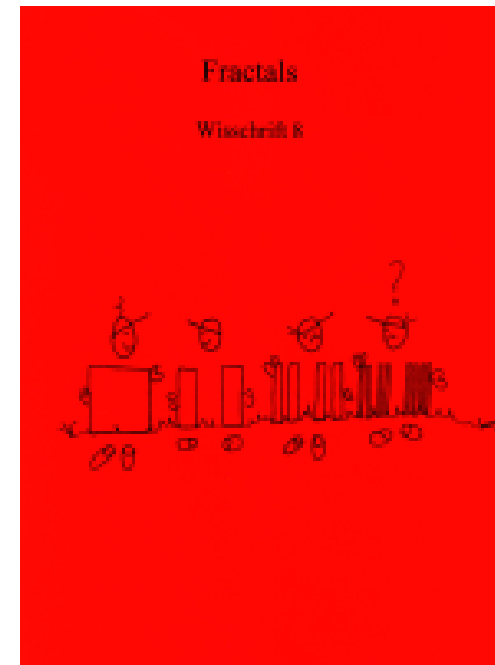
# Versneld leren schrijven?

- Wie?
  - Grote voorsprong op vlak van lezen
  - Leerlingen die L1 en L2 in één jaar zullen doorlopen
- Doel?
  - Vlotter verrijgingsleerstof kunnen aanbieden
  - Versneld van K3 naar L1 in de loop van het schooljaar
  - Aansluiting in L2 mogelijk maken
- Methode?
  - Bij zorg: aanleren letters
  - Inoefenen met bv. Lopende letters en Blokboek Taal
  - Ook thuis inoefenen (ouders methode meegeven)



# 7<sup>de</sup> jaar wiskunde?

- Voor leerlingen die enkel voor wiskunde versneld werden EN voor wie een volledige versnelling echt niet wenselijk is
- Pakket op maat:
  - Topklassers wiskunde (inclusief toetsen)
  - Wisschriften Vierkant voor wiskunde
  - Somplextra



# Wettelijk kader sinds 2022

- Versnellen binnen kleuteronderwijs
  - Gezamenlijke beslissing school en ouders
- Vervroegde doorstroom naar lager onderwijs
  - Geen minimumleeftijd
  - Advies klassenraad – ouders beslissen
- Maximale versnellingen basisonderwijs
  - Geen beperking
  - Getuigschrift: geen minimumleeftijd - beslissing klassenraad
- Vervroegde doorstroom naar secundair onderwijs
  - Getuigschrift lager onderwijs



# Kinderen aan het woord...

<https://vimeo.com/313751208> (4')



# Jongeren aan het woord...

<https://vimeo.com/313751180> (7'30")



# Lerende netwerken 2025-2026

Is jouw school al ingeschreven voor ons professionaliseringstraject van lerende netwerken?

Scan de QR-Code voor meer informatie en de link naar de inschrijvingsmodule.

